

Natuurtoets Amstelstation

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

Beleidsteam Stad

Auke Brouwer & Anneke Blokker
Maart 2011

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders	5
4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie.....	6
5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna	8
6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet	9
7. Kansen voor natuur.....	9
Bijlage: Rapport vleermuizenonderzoek.....	10

1. Samenvatting en conclusies

Voor Amstelstation en omgeving wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plan maakt bebouwing mogelijk op plaatsen waar nu bomen staan. Verder wordt de infrastructuur gewijzigd. Het gebied krijgt daardoor een steniger en stedelijker karakter.

In dit natuurwaardenonderzoek is nagegaan of er vanuit de natuurwetgeving consequenties zijn voor het plan. Voor dit gebied gaat het vooral om de Flora- en faunawet.

De conclusie van het onderzoek zijn dat er in het plangebied een aantal beschermde diersoorten voor komen, maar dat er geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig is. Nesten van vogels in bomen en struiken kunnen worden ontzien door bij de planning van werkzaamheden met de broedtijd rekening te houden. Voor egel en bosmuis geldt een vrijstelling bij werkzaamheden die in het kader van ruimtelijke ontwikkeling worden uitgevoerd. Ten slotte is vastgesteld dat het plangebied beperkt als foerageergebied voor vleermuizen wordt gebruikt. Omdat er in de nabije omgeving voldoende foerageermogelijkheden zijn blijft de functie in stand. In de te kappen bomen zijn geen verblijfplaatsen waargenomen.

Ligging plangebied

2. Inleiding

Het project

Het bestemmingsplan voor het Amstelstation maakt een herinrichting van de openbare ruimte in de omgeving mogelijk. In deze natuurtoets wordt onderzocht welke consequenties er vanuit de natuurwetgeving kunnen zijn voor de voorgenomen functiewijzigingen.

Werkwijze

Deze toets behandelt eerst de wettelijke en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het gebied en de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Vervolgens worden de mogelijke effecten van beperkte ingrepen op de aanwezige soorten beschreven. Tenslotte wordt beoordeeld of er omstandigheden zijn, waarbij een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet aangevraagd moet worden. In juni 2010, maart 2011 is het plangebied een aantal malen bezocht. Het onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen is uitgevoerd door het bureau E.C.O.Logisch.

Eerder onderzoek

Gegevens over het voorkomen van soorten worden sinds 1990 bijgehouden in de 'Ecologische Atlas Amsterdam'. De grotere groengebieden zijn regelmatig geïnventariseerd. De soortgroepen waarvan de gegevens zijn bijgehouden zijn zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, kreeftachtigen, dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen. Locaties van roepende rugstreeppadden worden elk jaar in kaart gebracht. In 2004 en 2005 zijn alle kolonies huismussen in de openbare ruimte van Amsterdam geïnventariseerd. Recente presentaties van inventarisaties van beschermde soorten zijn te vinden op <http://www.flora-fauna.amsterdam.nl>.

In 2005 is er in opdracht van stadsdeel Oost/Watergraafsmere een natuurwaardenonderzoek gedaan voor het SPvE Amstelstation. De belangrijkste conclusies uit dat onderzoek waren:

In het gebied komen alleen algemene soorten voor en er zijn geen soorten waargenomen waarvoor geldt dat de ingrepen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding. Daardoor leiden de ingrepen niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet indien er:

- buiten het broedseizoen van de vogels wordt uitgevoerd en ervoor wordt gezorgd dat de vogels niet de kans krijgen om vervollegsels te maken;
- uit aanvullend onderzoek blijkt dat er in het gebied geen kraamkolonies en dag- of winterverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Begrenzing van het plangebied

Het plangebied ligt in het Stadsdeel Oost en wordt begrensd door de spoorlijn in het zuidwesten, door de rotonde van het Prins Bernhardplein in het noorden, door de bebouwing van de Julianaparkbuurt in het oosten en de rijbaan van de Hugo de Vrieslaan in het zuiden.

3. Kaders

Wettelijke kaders	
Natuurbeschermingswet (1998) - Natura-2000 (gebiedsbescherming)	Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000 Onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) zijn gebieden aangewezen die onderdeel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur, de Natura 2000 gebieden genaamd. Indien een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Indien het bestemmingsplan de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren dient er een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.
Flora- en faunawet en gedragscode (soortbescherming)	In april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffwet) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Ffwet bevat verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dieren en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen. Bij vrijwel alle ingrepen moet met door Flora- en faunawet beschermde soorten rekening worden gehouden. De beschermde soorten zijn met behulp van tabellen onderverdeeld in verschillende niveaus van bescherming. Voor het bestemmingsplan moet inzichtelijk worden gemaakt voor welke soorten er mogelijk ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd en onder welke voorwaarden deze naar alle waarschijnlijkheid verkregen zal worden.
Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk en provinciaal beleid)	Voor heel Nederland zijn natuurgebieden met verbindingzones vastgelegd. Dit noemen we de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur uiteindelijk grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de EHS dient gecompenseerd te worden volgens de in de Nota Ruimte vastgelegde regels.
Hoofdgroenstructuur (Structuurvisie gemeentelijk beleid)	In de structuurvisie van de gemeente Amsterdam (2011) worden een aantal groengebieden planologisch beschermd. Deze zijn vastgelegd in de Hoofdgroenstructuur. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie (TAC) worden voorgelegd. Voor inpassingen zijn richtlijnen opgesteld.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk in aantal achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.

4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie

Omgeving

Het hele plangebied ligt aan de rand van het stedelijk gebied. Vanuit de Watergraafsmeer en vanaf de spoorbaan is het gebied bereikbaar voor grondgebonden zoogdieren, zoals bosmuis en egel. Voor amfibieën is er geen leefgebied.

Het plangebied

De omgeving rond het Amstelstation bestaat uit intensief gebruikte infrastructuur: auto's, bussen, trams en fietsen.

Ecologische verbinding

Via de spoorbaan en vanuit de Watergraafsmeer kunnen grondgebonden soorten in de omgeving van het plangebied komen.

Inventarisatie: aangetroffen en verwachte soorten

Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren kunnen het plangebied moeilijk bereiken. De stad is daarvoor onvoldoende toegankelijk. Alleen aan de oostkant kunnen grondgebonden soorten het plangebied bereiken. Egels zijn door Adviesbureau E.C.O.-Logisch waargenomen. Op meerdere plaatsen waren holtes van bosmuizen zichtbaar. Andere soorten worden niet verwacht.

Door Adviesbureau E.C.O.-Logisch is onderzoek naar vleermuizen gedaan. De conclusie is dat het plangebied beperkt door vleermuizen gebruikt wordt. Er zijn drie foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Paarverblijven (en andere typen verblijven) zijn niet gezien, er is geen zwermgedrag waargenomen wat kan duiden op winterverblijfplaatsen. (Zie de Bijlage voor het rapport).

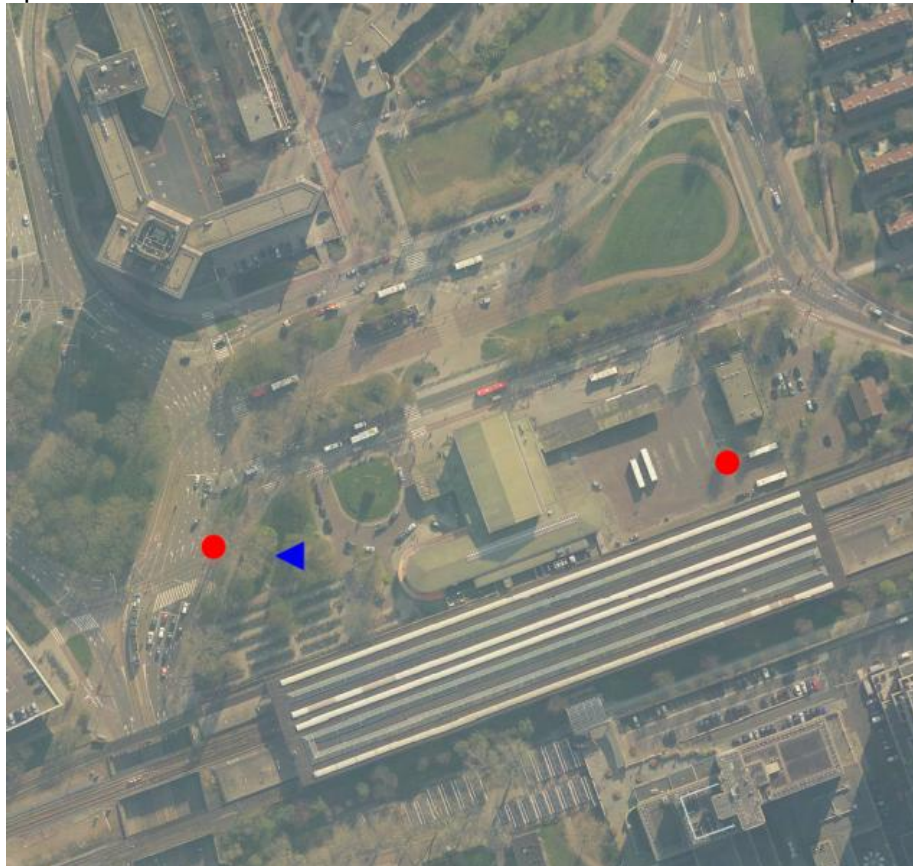
Broedvogels

Voor het Amstelstation zijn de volgende vogelsoorten gezien: huismus, merel en ekster foeragerend. Opvallend was de grote hoeveelheid spreeuwen in het gras. Mussen komen waarschijnlijk uit Amsteldorp.

Mussenkolonies in de omgeving

In het struweel aan de oostkant zijn territoria van de volgende vogels vastgesteld: heggenmus, koolmees, zwartkop en pimpelmees. Er zijn nesten van de houtduif en de ekster waargenomen. Op de rotonde en aan de noordkant van het Amstelstation was het opvallend stil qua vogels.

Bomen met zichtbare nesten (rode stip vermoedelijk houtduif, blauwe driehoek ekster)

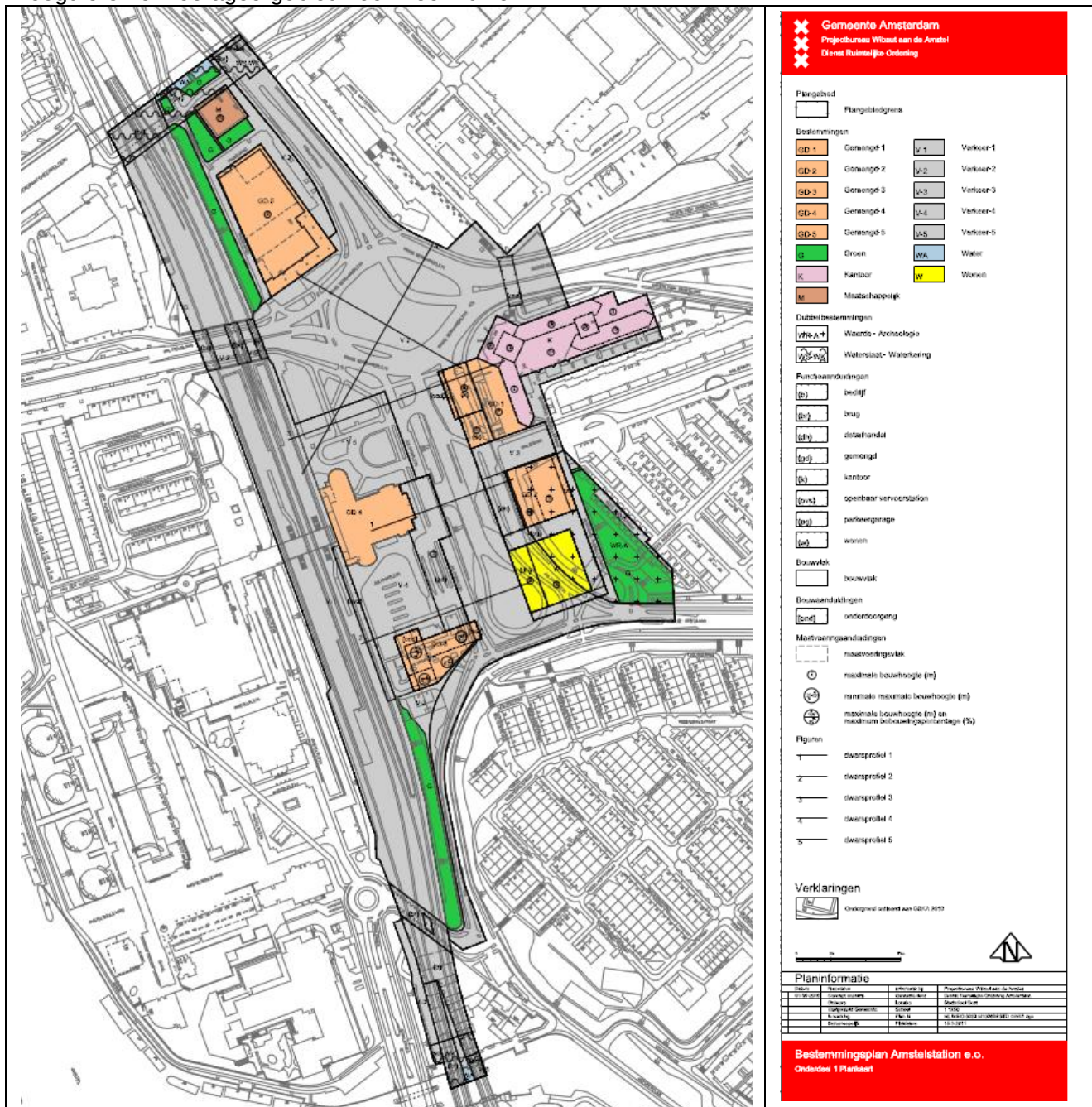
Analyse

Het plangebied bestaat grotendeels uit intensief gebruikt stedelijk gebied. Voor grondgebonden soorten is er alleen aan de oostkant leefgebied. Voor vleermuizen is er in potentie geschikt foerageergebied rond bomen en het lagere struweel; foeragerende vleermuizen zijn echter nauwelijks waargenomen. Voor vogels is het geen bijzonder gebied. Opvallend zijn wel de foeragerende huismussen en spreeuwen.

5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna

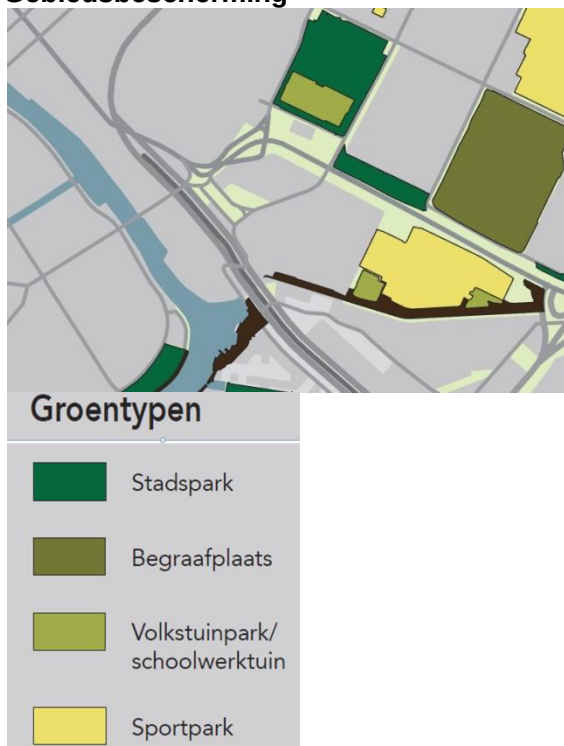
Het plan

Het bestemmingsplan maakt nieuwbouw van kantoren en woonruimte mogelijk en voorziet verder in een andere inrichting van infrastructuur en openbare ruimte. Dit betekent dat een aantal bomen en struiken verdwijnt. Daarmee verdwijnen er broedmogelijkheden voor vogels, verdwijnt er leefgebied voor zoogdieren en foerageergebied voor vleermuizen.

6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet

Gebiedsbescherming

Hoofdgroenstructuur Structuurvisie 2011

Het plan bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. Het IJmeer is het dichtstbijzijnde gebied met deze status. Externe werking van het plan op dit Vogelrichtlijngebied is niet aannemelijk.

De Hoofdgroenstructuur is een onderdeel van de Structuurvisie 2040 van de Gemeente Amsterdam. De Hoofdgroenstructuur is vergeleken met de versie van 2002 uitgebreid met een aantal gebieden. In het plangebied liggen geen gebieden die tot de Hoofdgroenstructuur behoren. Frankendael, het Darwinplantsoen en sport Drieburg liggen in de nabijheid. Er zijn geen negatieve effecten op deze gebieden te verwachten.

Soortbescherming

Beschermde soorten

Egels en bosmuizen zijn beschermde soorten. Ook foerageergebied van vleermuizen en nesten van broedende vogels worden door de Flora- en faunawet beschermd. Voor de kleine zoogdieren (egel en bosmuis) geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de broedvogels geldt dat er geen problemen met de Flora- en faunawet zijn als de broedperiode bij werkzaamheden wordt vermeden. Nesten van broedvogels met een vaste verblijfplaats zijn niet waargenomen.

Zomer, paar, kraam- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet in het plangebied aangetroffen.

Als foerageergebied voor vleermuizen heeft het gebied maar een beperkte functie, gezien het geringe aantal aangetroffen dieren. In de nabije omgeving zijn er voldoende goede alternatieven in de woonwijk en de daarachterliggende sportvelden, Park Frankendael en de begraafplaats De Nieuwe Ooster.

Aanbevolen wordt om voor de werkzaamheden een Ecologisch werkprotocol op te stellen.

7. Kansen voor natuur

Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte kan rekening gehouden worden met de biotoop-eisen van vleermuizen en vogels. Dit kan door inheemse boom-, struik, en plantensoorten te gebruiken en deze af te stemmen op de voedselbehoefte, zodat er in alle seizoenen voedsel aanwezig is. In de nieuwbouw zijn er kansen voor groene daken en groene muren. Deze zorgen ook voor een groter aanbod van insecten en nestgelegenheid voor bepaalde soorten. Vooral blinde muren lenen zich voor vergroening.

Bijlage I: Lijst vogelsoorten

Algemene gegevens per soort						Gegevens per soort bij ruimtelijke ingreep			
soort	Aantal broedparen (bron SOVON)	Kolonie-broeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in natuur- gebieden	Categorie vaste nesten	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens het project	Heeft de soort de mogelijkheid om zelfstandig een natuurlijke alternatief nest te vinden	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatige alternatief nest aan te bieden?	Welke actie is mogelijk?
<i>In principe jaarrond beschermd</i>									
<i>Niet jaarrond beschermd inventarisatie wel gewenst</i>									
Ekster	40.000-60.000	Nee	Ja	nee	5	Groot	ja	Nee	Mijden broedseizoen, verder geen actie nodig
Koolmees	500.000- 600.000	nee	Ja	ja	5	Klein	ja	Ophangen nestkastjes	Mijden broedseizoen, verder geen actie nodig
Pimpelmees	125.000 - 200.000	Nee	Ja	Ja	5	Klein	Beperkt	Ophangen nestkastjes	Mijden broedseizoen, verder geen actie nodig
<i>Andere aangetroffen soorten</i>									
houtduif	400.000- 500.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee	Mijden broedseizoen, verder geen actie nodig
heggenmus	200.000- 250.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee	Mijden broedseizoen, verder geen actie nodig
zwartkop	270.000- 320.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee	Mijden broedseizoen, verder geen actie nodig

Bijlage II: Rapport vleermuizenonderzoek

Dienst Ruimtelijke Ordening
T.a.v. Mevr. R. Van Bommel
Jodenbreestraat 25
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Uw kenmerk: *****

Ons kenmerk: DRVL1001

Datum: 24-11-2010

Plaats: Amsterdam

Projectgebied: Amstelstation

Onderwerp: Briefrapport inventarisatie vleermuizen

Methode

Inventarisatie vleermuizen

Het inventariseren van vleermuizen is te verdelen in het inventariseren winterverblijven, zomer- en kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen alsmede vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2010. In totaal zijn hiervoor 5 bezoeken, verspreid over het gehele jaar uitgevoerd. Onderstaand wordt aangegeven op welke wijze het onderzoek is uitgevoerd. De inventarisatie met betrekking tot vleermuizen worden met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Adviesbureau E.C.O. Logisch werkt standaard met de Petersson D240X of een vergelijkbare detector. Dit apparaat vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijke gehoor. Tevens kunnen de geluiden worden opgenomen voor analyse achteraf. Enkele soortgroepen zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld.

Zomer- en kraamverblijven van vleermuizen

In de periode 15 mei tot 15 juli is het onderzoekgebied onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijven van vleermuizen. Deze inventarisatieronde bestaat uit twee ronden, welke in de vroege ochtend van circa drie uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst zijn uitgevoerd. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd op de volgende data:

- 11-6-2010, bewolkt, 13°Celsius.
- 6-7-2010, lichtbewolkt, 12°Celsius.

Paarverblijven en zwermplaatsen van vleermuizen

In de periode 15 augustus – 1 oktober zijn twee inventarisaties van drie uur uitgevoerd, teneinde paarverblijven en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd in de avond, vanaf zonsondergang tot circa drie uur na zonsondergang. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd op de volgende data:

- 11-8-2010, half bewolkt, 15°Celsius.
- 9-9-2010, half bewolkt, 14°Celsius.

Winterverblijven

Ten behoeve van het onderzoek naar winterverblijven van de gewone dwergvleermuis is tijdens de inventarisaties naar paarplaatsen aandacht besteedt aan het middernachtzwermen van vleermuizen bij potentiële winterverblijven. Ten aanzien van de ruige dwergvleermuis is gezocht naar boomholten welke mogelijk geschikte winterverblijven voor vleermuizen bieden. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd in combinatie met de overige inventarisaties, voor zonsondergang of na zonsopkomst.

Vliegroutes en foerageergebied

Het inventariseren van vliegroutes en foerageergebied heeft simultaan met de overige vleermuisinventarisaties worden uitgevoerd.

Overige soorten

Tijdens alle bezoeken zal worden gelet op de aanwezigheid van beschermde vaatplanten en broedvogels. Dit kan echter niet worden gezien als een volledige inventarisatie.

Resultaten

Zomer- en kraamverblijven van vleermuizen

Er zijn geen zomer- en kraamverblijfplaatsen aangetroffen. Er is één soorten waargenomen: de gewone dwergvleermuis, dit betrof enkel drie foeragerende individuen.

Paarverblijven en zwermplaatsen van vleermuizen

Er zijn geen Paarverblijven van vleermuizen aangetroffen. Er is één soort waargenomen: de gewone dwergvleermuis, dit betrof enkel twee foeragerende individuen. Er is geen zwermgedrag waargenomen wat zou kunnen duiden op de aanwezigheid van een winterverblijfplaats.

Winterverblijven

Bij de inventarisaties naar zomer- en kraamverblijven en paarplaatsen is gericht gekeken naar winterverblijfindicerend gedrag. Hierbij vertonen vleermuizen zwermgedrag bij het beoogde winterverblijf, vaak zonder in te vliegen. Dit zwermgedrag is niet waargenomen. Er is nooit meer dan één individu tegelijkertijd waargenomen. De ruige dwergvleermuis is niet waargenomen. De te kappen bomen zijn onderzocht op holtes die als winterverblijf kunnen dienen. Er zijn geen geschikte holtes voor winterverblijven aangetroffen in de te kappen bomen.

Vliegroutes en foerageergebied

Er is één soort foeragerend waargenomen: de gewone dwergvleermuis. Er zijn geen vliegroutes aangetroffen. De waarnemingen zijn terug te zien op Kaart 1: Resultaten vleermuisinventarisatie.

Overige waarnemingen.

In het projectgebied zijn meerdere individuen van de Egel waargenomen.

Gewone dwergvleermuis foeragerend

 Gewone dwergvleermuis foeragerend

Met vriendelijke groet,

Ing. Stefan van Lieshout
Projectleider ecologie
Adviesbureau E.C.O.Logisch
algemeen@eco-logisch.com
+31 624808027